Ime, élétek adom ma az áldást és az átkot.

A szívás mai szokásának szavaival kapcsolatban fejezték ki bölcseink a megjelenőszépen tanítást: [illegible] amióta e szavak elhangzottak a Sinaiból, aróta az ember számára választás szabadon a boldogság és boldogtalanság útja közt, aróta rajtuk kerülnek van az áldás és az átok forrása és magukból függ, hogy melyik irányba nyújtsuk ki karjainkat: másodnap [illegible] e földi életben kapjuk meg cselekedeteink jutalmát és büntetését, hogy ne tegye kiszámíthatóvá a jámbort a mindenható szeretete és ne tegye elbizakodottá a bűnöst a zavartalan jólét, hogy ne az ismeretlen túlvilág képzelete vagy rettegése legyen életünk irányítója, mint ahogy van: Ime ma adom az áldást és az átkot; vagy hasonlóan [illegible] maga az élet teszi meg az áldást és az átkot forrását, tőlünk függ, vajon mit merítünk belőle, mert sokszor válik keserűvé az, amiben boldogságunkat keresve találunk és magam csakhamar boldogságunkat maga alá temeti. Így az, amiben átkot véltünk; mert mondja az Írás: [illegible] a mindennapi élet legtöbb boldogság kútfeje, ámde nyomunk mélyik, ha áldás lebegett átkot kor szemünk. Megjelenőszépen tanítás mely vallásunk tanai közül a legmagasztosabb szépségeinek egyike; vajha ne találhatnánk közöttünk szemet, ki ne szeretkezne magát tévő [illegible] tanai által. Tudom, hogy akkor boldogok volnának mindannyiatok. Szegény, boldogtalan halandó, az élet végtelen sok szenvedése alatt összeroskadva keresed fohásza panaszod el Isten előtt mind [illegible] fájdalmát s kérded vajon miért bocsátott Ő reád annyi bajt, bánatot? [illegible] Ádod ki az, aki mondta, hogy így legyél? [illegible] nem az Úr parancsolatából ered a rossz, vagy a jó; [illegible] mit parancsolhatik hát az ember az örökké Élő ellen? [illegible] mindenki a saját bűnének az oka! "[illegible] Kutassuk csak át utjainkat, vizsgáljuk cselekvéseinket s akkor igaz megtérésnek bátran le Isten elébe járulunk, hogy minden embert a saját szenvedéseinek a kovácsa. De ha arra tanít bennünket már az Írás, hogy szabad akaratú az ember s hogy az élet örömei s fájdalmai nem egyebek, mint saját tettei[illegible] már e földi fájdalmai s büntetései, bizonyosnak mondjuk azt is, hogy bármit nyújtson a számunkra az élet, boldogság fakadhat belőle, ha Isten adományának tekintjük az életet, mint az Írás mondja [illegible] nézd csak Isten adott élet a mindennapi életet, de jobbat kapsz boldogtalanságban kínos végpusztulás [illegible] jobban, ki az élet áldásait akarja képzeli, hogy önmagát nyerte s nem akkent kapnája arokat amiket Isten parancsolata ró. Ezért mondják a Bölcsek: [illegible] Három ajándékot teremtett Isten e világban: [illegible] bölcsességet, szeretetet és gazdagságot [illegible] mindezek közül ha csak egyetlen is az emberek birtokában van a világ minden egyénje üres, s valóban ömlesztik csak az emberek minden vágyakozását, amelyből boldogság adán tárgyaknak e földön, látni fogjuk legnyerte csapdát bolygók három pontban találhatnak: vagy tudomány és bölcsesség felé, vagy egyéniség és szeretet felé, vagy pedig vagyon felé irányuló az emberek boldogság adán szívós törekedés, melyet ha elértek, úgy

Igyekeztek végzik tekintetében: [illegible] Ámde boldogságukat csak akkor fogják abban találhatni, ha valóban szent apáinknak tekintik [illegible] szent törvénye nemis hasonlítják [illegible] kolostorok és erem épi epeiskhoz nem szent akarata nemis élvezik, úgy nincsenek elhagyjuk bennünket s mi nem nem lesznek bűnünk a vesztőhelyre. így válik az életnek legfőbb boldogságos nyugpontja áldása is legnagyobb átokká, mikénk a szt. csak folytatólag mondják: [illegible] Két kiválóan bölcs emberről szól a könyv említésük Achitofelről és Bileámról, kik vissza élték bölcseségükkel s minden elpusztultak a világból [illegible] két szó szerint említ az írás, Sámsont és Salamont, kik vissza vesztek vesztükkel s kipusztultak a világból [illegible] két gardon emberről szól az írás, Korach és Hámanról, kik vissza vesztek vesztőhelyen. Lássuk csak mi történt e három emberpárral, akiknek az élet legmagasabb áldásai végzetes átokká váltak?

I) Achitofel Dávid Király tanácsadója volt; tanácsaival bölcseségével birta meg a rosszakaratú Király egészen midőn fia fellázadt ellene; Achitofel mellette a lázadó fiával, s visszaélve az ősz elhagyatott Király bizalmával jó tanácsaival abszolut bátyja el, Király több hasznot remélt. de végre mi lőn? Fordítja Kimondódott, minthogy pást elpusztítja tőle s Achitofel elhagyatva rút halállal végezte életét. - A másik bölcs férfiú Bileám volt, kinek bölcseségét Izrael ellen akarták felhasználni. Eleinte vonakodott Bileám Izrael átkára vállalni, végül rendkívüli lelkesedéssel magasabb és áldotta Izraelt de később maga is csak bölcseségét a bölcs férfiúk, akik végére maga is csak megátkozta Izraelt. Sminő végre lön Bileámnak? attól a perctől kezdve, hogy átkot mondott Izraelre, megszűnt bölcseségének a nevelése s átok nehezedik emlékére is. - Kedveseim. Az élet legmagasabb áldásainak egyike a bölcseség, mely okos megfontolással bevezetni veszi bennünket az élet legsűrűbb veszélyesebb alakulásain, midőn elesett előrelátással kitudjuk kerülni az élet zátonyait s ügyességgel, okossággal szerencsére tudjuk vinni ömes terveinket, úgy legboldogítóbb érzés tölti el keblünket, ha nemcsak a napjaink kajóját tudjuk vezetni az élet viharai között, hanem tőlünk is látják, hogy bölcseségünk áldásában maradnak és akarnak részesülni s szorongatott helyzetünkben hozzánk fordulnak tanácsért. Ámde boldogságot csak úgy találhatunk az áldásban, ha megértjük is áldólag használjuk s nem fordítjuk másoknak a megtorlására. Achitofelnek is sikerült eleinte a kétszínű buykálás, de végre ő bölcseségének az átka. Hadd világoljon bennetek az istenfélelem sziklára, mely a bölcseség vezérül másoknak is világít, de amely nem boríthja lángba másoknak javait, mert életünk áldása a bölcseség, tolott átokká válik annál, kire emberfeletti [illegible] mondásunk: az ő bölcs eszének a tündöklő [illegible] Ilyen testvérei a bölcseségnek a tudománynak, s fájdalom a tudomány áldásával is nem kevesebb visszaélést követünk Izrael közepében. Örömmel tölti el keblünket, midőn látjuk ifjaink lelkesedését Izrael vallása iránt, hitben való ragaszkodásukat a tudományos pályákon, azt hisszük hogy lesznek majd Izrael jövendő oszlopai, de oh mi szakban keresztséggel lapozgatják, hogy ifjaink lelkesedésük csak annyban Bileámféle áldás volt, mely Izrael megfogadásához vezetett s átokká változott, mikelyt ínyvesztek, hogy ezzel voltak alkalmatlanok előrehaladásukban. De kiszámítottuk mi történt Bileámmal! Mikelyt megátkozta Izraelt, megszűnt az ő szerepléssé, úgy Izrael megfogadói is a találóan fájdalmával bűnhődnek, mely ilyen az élet árnyoldalán is. Valóban az élet legmagasabb áldásainak egyike a bölcseség és tudomány, de lám átokká válhozhatik ez áldás, ha nem tekintjük szent adományainak, hanem emberlétünk megrontására s Isten elrejtésére fordítjuk azt.

Az élet legmagasabb áldásai közé tartozik

rik a testi erő, mely ádokká változott Sámson és Dalila által, kik visszaéltek erőn isteni áldással. Erős egészséges testben lakik az egészséges lélek, ha boldog az ki meg nem töri testi erőben le tudja küzdeni a lelki fájdalmakat is, így Krisztusunk testi erőnk fenntartásáról gondoskodni, hogy annál szabadabb elmével szolgálhassuk Istent. Boldog volt Sámson is, míg testi erejét az Isten szolgálatában álló lelkek megalmarására áldotta, de pusztulás mélyébe bukott, mikor az erőket mesterkedésának szolgálatába adta testi erejét. De fájdalom, a mai korban nemcsak korunknak sorvasztó betegsége, a testi erő ápolása az erkölcsnek rovására terjed ijesztő módon, ami egykor Sámsont ejtette bűnbe, hanem mely nemzetünket hatja át egész ijesztő mértékben, amint érezhetjük is látjuk néha-néha feltűnni arcát, nyers, bárdolatlan, lelketlen testi erőt, melyet bűnös öröl ki egy kádobással földi ádból, s melynek szomorú példáját ezek minap láttuk közepünkben. Oh az élet legnagyobb áldásához tartozik a testi erő, ha Isten dicsőségünk tekintjük s az erkölcsi erőt szolgálunk vele, de ádokká változik ez az áldás, ha a lelkiekből által felszabadult nyers testi erő szolgálatába hajtjuk.

III) Végre azon napon, a pardagság tartozik az élet legnagyobb áldásai közé, amely aromban karok új hatalmas kezében ádokká változott minthogy épp napjainkban közönségesek pusztulásunkat. Karok napjaink pardag ember volt, kiváló állást foglalt el Izraelben, de mindazzal elégedetlen volt, ő a legelső, minden ő akart lenni, békétlenné vált, torzalkodott, civakodott, de erőt nem érzett a végre elpusztult. Hámánról is tudjuk, hogy nagy napjaina rendkívül elbizakodottá, gőgössé tette őt, s nevetséges volna, ha ezen Izrael iránya bosszút le előbb, de a zsidó csak Istenben imádó így hogy Istent nem mindig, de embert sokszor, s így Hámán esztelen, áldozott a napja elpusztult. Számtalan példát találunk arra az életben, hogy a nagy napjain, mely közönséges felfogás szerint a legfőbb földi élete, a lelkiismeretének pusztulását okozta. Csak egy esetet akarok említeni, mely a legújabb hetekben fordult elő s mely még körben nagy tárgyát képezi. Volt egy hitsorsunk, kit nagy napjaina a társadalmi állásnak legmagasabb polcára emelt; kiváló intézetek vezetője volt, hitsorsai bizalmának s legnagyobb kitüntetésében részesült, amit csak zsidó élhet, helyet foglalt a legfőbb törvényszéki testületben, de hiába nagy napjaina kávéja, ő nem szerette volna lenni, vezető társaival karácsonkodott s végre az lőn, hogy közéjükből Hámán lett s letaszította a zsidóságot. Ha kérdik, hogy mit ért el vele? nem áll hogy a világ megvetette el őket, hanem a nyílban, ők vetették ki a világból, Izrael mitsem veszített s ő nek önmagán állt bosszút.

Látjátok, Kedveseim, hogy a bűnesés a testi erő s a nagy napjain mely a másoknál a legnagyobb áldásnak tartunk s másoktól irigyelünk, nem földi lenni az áldást az emberre, hanem mindig az embertől függ, hogy ádokká ne váljék körében. Isten így adta elénk az életet, hogy az magában rejti az áldás s az átok forrását, nem Istentől nem az élet függ, hanem egy tőlünk mitsőnk, hogy melyik felé nyújtsuk ki kezünket. Áldani képesz foglalkozásunkat, bármilyen javakkal látson el bennünket a sors, mindenütt feltalálhatjuk boldogságunkat s Isten által adottnak tekintjük s Isten törvénye szerint használjuk azt. Mert az Isten által adott, teremtett életnek minden ajándok, mind eszközök, mind elvezetnek földi célunkhoz, a boldogsághoz de nekik a jámborok, az igazak, érhetnek minden bajviszály de a gonoszok előbb-utóbb elbukniakaikba. Ezért ha

bánat vagy szenvedés ért bennünket, s keseregve sorsunk fölött panasszal teli ~~[illegible]~~ kérdés száll ajkainkról Ég felé: vajon mért küldi Isten reánk a szenvedést, úgy az imént megszentelt Elül hónapban, a bünbánati ünnepek előkészítő idején nyissuk meg szivünket az Irás szava előtt [illegible] nem Isten parancsolatjából ered számunkra a rossz vagy a [illegible] hanem kutassuk csak utjainkat, vizsgálgassuk cselekvéseinket s lássuk be azt, hogy mi magunk idézzük fel sorsunknak minden alakulását, hogy azt belátva, szilárd elhatározással [illegible] térjünk meg az örökkévaló Istenhez, ki ~~[illegible]~~ megadta az Ő törvényeit, hogy le ne térjünk arról az útról, mely elvezet földi létünk czéljához, a zavartalan boldogsághoz. Amen.

Ujpesten 1896. augusztus 8.

[illegible]

Ujpest 1909. aug. 14.

Ven 13/404

Dr. Venetianer Lajos
ker. főrabbi
LUGOS.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA